

objiciente: ergo & illa: sicut non sunt materia tantum extrinseca, seu merae dispositiones ad effectum Sacramenti. Respondeatur secundo: verba Florentini, & Tridentini esse intelligenda secundum subjectam materiam: itaque tres illi actus sunt partes materiales eo modo quo esse possunt; cumque satisfactio in re jam supponat Sacramentum essentialiter constitutum, nequit esse ipsius pars essentialis, sed solum integralis; at vero satisfactio in voto, qua formam Sacramenti praecedit, sicut contritio, & confessio, est etiam essentialis, non minus quam alia, cum haec partes sint inter se connexae, ut recte explicat Catechismus.

27 In ultimis petitionibus ad Canonicatum poenitentialem, quidam sic arguebat contra eamdem conclusionem: Satisfactio in voto non confert gratiam ex opere operato: ergo non est pars essentialis Sacramenti poenitentiae. Prob. antecedens: totum Sacramentum poenitentiae in voto non confert gratiam ex opere operato: ergo neque satisfactio in voto. Prob. consequentia: majus est totum Sacramentum poenitentiae in voto, quam sola satisfactio in voto; cum totum sit majus sua parte: si igitur totum Sacramentum poenitentiae in voto non confert gratiam ex opere operato, multo minus satisfactio in voto. Hoc argumentum, multis syllogismis implicatum, defendantem obnubilavit, cum sit merum sophisma facilissima solutionis. Si enim attenteratur satisfactio in voto, ut pars totius poenitentiae in voto, (quatenus scilicet poenitens vere contritus confessionem, & satisfactionem exoptat, quin valeat hoc Sacramentum recipere) sic non confert gratiam ex opere operato, quoniam actu non est Sacramentum. Considerata vero satisfactio in voto juncta cum contritione, confessione, & absolutione sacramentali, sic gratiam confert ex opere operato, quia vere datur Sacramentum in re; & ita considerari debet.

PRÆLECTIO XVII.*De Contritione, & Confessione
Sacramentali,*

ad expositionem cap. 5. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini,
à §. 34. ad 37.

1 Nullam opinor esse doctrinam, in tota, qua late patet, sacra scientia, majoris ponderis, atque momenti, quam quæ in Catechismo Concilii Tridentini proponitur cap. 5. secundæ partis §. 34. & sequentibus; ubi de virtute perfectæ contritionis, de mediis illam adipiscendi, & de necessitate confessionis sacramentalis expressissime agitur. Ut igitur res adeo graves, & ad communem hominum salutem pernecessaria, hodierna die bono in lumine collocentur, divinum imploremus auxilium, Patris, &c.

2 Coelesti juvamine fretus, & obtenta dicendi veniam, sortitum punctum exponam à §. 34. ad 37. cap. 5. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini. Pro cuius clariori luce, orationem in tres partes dividere lubet. Prius enim textus litteram breviter patefaciam. Deinde ipsam fusius enucleabo. Postremo thesim ex litera sumtam proponam, probabo, defendam. Utinam optato exitu! Primam itaque orationis partem exordiens, dico sic incipere litteram textus §. 34.: *Sed quoniam non sat esse pastoribus debet, &c.* Ita vero finire §. 37. *Pastoribus tradendum erit.* Paragrapho 1. ex supradictis docer Catechismus tantam esse virtutem, & efficaciam per-

perfectæ contritionis, ut sola sufficiat ad peccatorum remissionem. Quod variis sacra paginae testimonii lu-
culenter ostendit. §. 2. aliqua proponit utilissima me-
dia ad excitandam veram contritionem, ut sunt recorda-
tio criminum, imploratio divina gratiae, consideratio
gravitatis, deformitatis, ac turpitudinis peccatorum,
atque calamitatum inde provenientium, & insuper me-
ditatio beneficiorum Dei, aliorumque bonorum longe
majorum, quæ ipse promisit diligentibus se.

3 Reliquis duobus sortitis paragaphis agit de con-
fessione, quæ est altera pars Sacramenti pœnitentiae;
cujus explicationem summopere commendat pastoribus
ad instructionem populi Christiani, ejusque necessita-
tem evincit; quia quamvis contritione deleantur pec-
cata, hanc tamen adeo vesterem, acrem, & inten-
sam esse oportet, ut cum scelerum magnitudine aqua-
ri, conferrique possit. Unde paucissimi forent, qui
hac via veniant consequentur, nisi clementissimus
Dominus aliud facilius iter reliquisset hominibus. Qua-
re ipse tradidit Ecclesie potestatem clavium, ut con-
fessio pœnitentis, & absolutione Sacerdotis, supplerent
defectum contritionis, & deservirent ad emendationem
morum, atque vitæ humanæ societatem, publicam-
que honestatem melius conservarent. Hac est synopsis
litteræ Catechismi, & prima orationis pars.

4 Ad secundam ergo deveneramus, explanatur littera-
ram supra traditam, ubi primo dicitur per contritionem
perfectam deleri peccata. Pro cuius clariori intelligen-
tia recolere placet quid, & quotuplex sit contritio; ex-
plicatio enim nominis apprime conductus ad rem qua
de agimus intelligendam. Contritio igitur definitur à
Tridentino sess. 14. cap. 4.: *Animi dolor, ac detesta-
tio de peccato commiso, cum proposito non peccandi de
catero.* Quæ quidem est duplex, ut communiter do-
cent Theologi; una perfecta dicitur, & altera imper-
fecta. Prima provenit ex infinita bonitate Dei summe-
di-

de contrit. & confess. Sacram. 231

dilecti. Secunda ex turpitudine peccati, ex metu poe-
narum gehennæ, & ex aliis rationibus supernaturali-
bus moventibus voluntatem ad detestanda peccata. Hæc
imperfecta contritio, qua communiter vocatur attritio,
dummodo excludat voluntatem peccandi, est bona, est
donum Dæi, est Spiritus Sancti impulsus, non reddit
hominem hypocritam, & magis peccatorem, non ad
desperationem ducit, nec reum facit coram Deo, ut
desinuerunt Leo X. contra Lutherum, Concilium Tri-
dentinum contra Novatores, & Clemens XI. contra
Quesnelium. Ipsa tamen sola non sufficit ad justifica-
tionem impii, nisi cum Sacramento pœnitentiae, &
aliquo saltem amore caritatis initialis conjungatur, ut
terta orationis parte, Deo dante, probabimus.

5 Contritio vero perfecta est adeo efficax, ut statim
justificet impium. Quod recte docet in littera Catechi-
smus, licet contrarium senserint Adrianus, & Cajeta-
nus, ut advertit Balthasar Eredia Archiepiscopus Calari-
tanus in Concilio Tridentino, ubi teste Palavicino lib.
12. hist. Trid. cap. 10. n. 27. jam paratus erat Canon
contra illorum sententiam, sed auditio præfato Antistite
non fuit appositus. Michaël Bajus Doctor Lovaniensis
docuit quoque caritatem perfectam, quæ est ex corde
puro, & conscientia bona, & fide non facta, in Cate-
chumenis, & pœnitentibus posse esse sine remissione
peccatorum. Quam thesisi damnarunt Romani Pontifi-
ces Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. Tandem
doctissimus Estius in 4. dist. 17. §. 2. asserit contritio-
nem perfectam, Deo sic disponente, non justificare ho-
minem nisi in casu necessitatis, quando scilicet urget
periculum mortis, aut non est opportunitas recipiendi
Sacramentum (a).

6 Opposita tamen sententia à Catechismo tradita,
est
(a) Vid. Juenin tom. 3. dissert. 6. quest. 3. cap. 4. art. 1. §. 1. & seq.
Ferrimerii dissert. 371. & alli.

est amplectenda, utpote Scripturæ sacræ, sanctis Patribus, & ratione conformis. Nam 2. Regum 12. v. 13. refertur vix duo verba protulisse Davidem in signum sui doloris, dicendo: *Peccavi Domino;* & statim ei respondisse Nathan: *Dominus quoque transtulit peccatum tuum.* Ad denotandum contritionis actum protinus sequatam fuisse remissionem culpa. Quod innuere videtur ipse Prophetæ Regius Psalm. 31. vers. 5. his verbis: *Dixi confitebor adversum me iniquitatem meam Dominum,* & *tu remisisti impietatem peccati mei.* Quare Psalmo 50. vers. 19. addit: *Cor contritum, & humiliatum Deus non despiciens.* Ezechielis 33. vers. 12. haec habentur: *Impietas impii non nocebit ei in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua.* Et similiter cap. 18. vers. 21. Isaiae 30. vers. 19. sic dicitur: *Ad vocem clamoris tui statim ut audierit, respondebit tibi.* Clarius autem juxta versionem Septuaginta: *Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris.* Ubi valde notanda est particula *tunc*, quæ significat nullam interponi moram in ter peccatoris conversionem, & salutem, seu gratiam à Deo collatam. Idem clare colligitur ex Luce 7. vers. 47. ubi Christus de muliere peccatrice dixit: *Remittitur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et cap. 17. vers. 14. narratur decem leprosos fuisse mundatos antequam pervenirent ad Sacerdotes, ad quos fuerunt à Christo missi. Quo figurabantur peccatores, qui per contritionem à lepra culpe sanantur antequam ad Sacramentum deveniant, ut ait Catechismus in textu.

7 Non aliter loquuntur Sancti Patres, Summique Pontifices. Augustinus super Psalm. 31. supra laudatum, in persona Davidis hac habet: *Confessio mea non dum ad os venerat... verumtamen Deus audivit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat, sed auris Dei jam in corde erat.* Gregorius Magnus in commentariis ad ipsum Psalmum: *Attende (inquit) quanta sit indulgentia vi talis velocitas, quanta misericordia Dei commendatio, ut con-*

confidentis desiderium comitetur venia antequam ad cruciatum perveniat paenitentia, ante remissio ad cor perveniat, quam confessio in vocem erumpat. Casiodorus super Psal. m. 119. *Ad Dominum cum tribularer, ait: Nescit Deus differre quem compuncto corde sibi senserit supplicare.* Leo Papa epist. 91. ad Theodosium Forouillii Episcopum: *Misericordie Dei nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur venie moras vera conversio, dicente Spiritu Dei per Prophetam: Cum conversus ingemueris, tunc salvus eris.* Coelestinius etiam Papa epist. ad Episcopos Galliar. *Vera conversio mente potius, quam tempore metienda est, dicente Propheta: Si conversus fueris, salvus eris.* Div. Bonaventura in 4. dist. 17. part. 1. art. 1. quest. 4.: *Secundum rectum ordinem confessio sequitur tempore, & natura contritionem: & si sequitur contritionem, cum ipsa contritio non sit sine justificatione, nec è converso; ipsa justificatio potest esse sine confessione.* Angelicus Praeceptor pluribus in locis eamdem veritatem proponit ut 3. part. quest. 70. art. 4. & in supplement. q. 5. art. 2. & 3. & lib. 4. contra Gentes cap. 72. Quod insuper probari potest plurimis rationibus ex ipso Divo Thoma desumti. Nam contritio est ultima dispositio ad gratiam sanctificantem, quam ex natura sua, & necessario comitat; atqui gratia componi nequit cum peccato lethali, sicut nec lux cum tenebris, aut Christus cum Belliale, ut efficaciter probant discipuli Divi Thome 1. 2. quest. 24. art. 12. Praterea: contritio perfecta caritatem includit, cum sit dolor de peccatis propter Deum summe dilectum; sed caritas est amicitia inter Deum, & hominem, qua sane cum peccato mortali esse non potest, ut ex eodem Sancto Doctore habetur 2. 2. q. 23. art. 1. igitur perfecta contritio statim justificat impium.

9 Quare merito docet Synodus Tridentina sess. 14. cap. 4. contritionem aliquando cum caritate perfecta esse

esse contingere, hominemque Deo reconciliare prius quam Sacramentum poenitentiae actu suscipiatur. Merito etiam Sanctus Pius V. Gregorius XIII. & Urbanus VIII. inter alias propositiones Michaelis Baii, dammarunt hanc numero 68. „Per contritionem etiam cum caritate perfecta, & voto suscipiendo Sacramentum conjuncta, non remittitur crimen extra casum necessitatis, aut martyrii, sine actuali susceptione Sacramenti.“ Non tamen inde sequitur, superfluam esse confessionem sacramentalem, & absolutionem Sacerdotis. Tum quia perfecta contritio debet includere votum recipiendo Sacramentum; tum quia difficile admodum est habere contritionem ita intensam, ut ipsa sola justificet; & quamvis habeatur, nemo id scire potest; tum quia adest preceptum confitendi peccata, & illa subjiciendi Ecclesiae clavibus; tum denique, quia tunc per Sacramentum poenitentiae adquiritur augmentum gratiarum.

10 Sed videamus quibus mediis comparari valeat perfecta contritio, quæ ut supra diximus est adeo efficax. Quatuor præcipua tradit in littera Catechismus. Primum est conscientiam frequenter excutere, ut adveratur quid contra legem Dei, vel præcepta Ecclesiæ comassum sit, quia *justus in principio accusator est sui*. Secundum imploratio divina misericordie, quam clementissimus parents libentius nobis concedet, quam nos possimus petere, vel exoptare, ut ait Nazian. orat. 40. in baptisma, & merito quidem; si enim gaudium est in Cœlo Angelis, & Beatis super uno peccatore poenitentiam agente, quodnam gaudium, quæ latitia erit Deo optimo maximo, cuius causa ipsi gaudent Angeli, atque Beati? qui nostram salutem ardentes cupit, quam nosmetipsi: qui laborantes & oneratos vocat, & invitat ut reficiantur: qui dissimulat peccata hominum propter poenitentiam: qui neminem perire vult, sed omnes ad poenitentiam reverti: qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat: qui assi-

sidue stat ad ostium nostri cordis, & pulsat: qui nec scelere offensus, nec injuria violatus, nec repulsam passus desistit? (Utinam tam cito ei aperiremus, quam ipse nobis aperire festinat! dum ejus clementiam imploramus!) qui demum, etsi aliquando singat se longius ire, tamen nobiscum manere dignatur, dummodo ei corde dicamus cum duobus illis discipulis in Castello: *Mane nobiscum, quoniam advesperasit*. Audite quosco consores amplissimi, quid ipse ad excitandam nostram fiduciam dicat Matth. 7. vers. 8. & alibi: *Omnis qui petit accipit, & qui querit invenit, & pulsanti aperietur*. Quibus attendens August. lib. 12. confess. cap. 1. in fine ita exclamat: *Promissa tua sunt, Domine, & quis falli timeat cum promittit veritas?*

11 Tertia via quæ ad contritionem dicit est consideratio gravitatis, ac deformitatis culpa lethalis, in qua plurimum mensa nostra potest spatiari, quin umquam ad finem perveniat; quoniam peccatum est infinita offensa, ut post Divum Thomam docuit Catechismus 1. part. cap. 3. num. 4. Ideoque necesse fuit Verbum divinum carnem assumere, ut æterno Patri de condigno satisficeret, cum ad hoc nulla sufficeret creatura. Mala insuper quæ ex peccato proveniunt enumerare quis valdeat? Propterea considerationem istam proponit impio Jeremias cap. 2. vers. 19. dicens: *Scito, & vide, quia malum, & amarum est reliquise te Dominum Deum tuum*. Quæ quæ efficax sit ad inducendam contritionem, satis colligitur ex sacris litteris. Sic enim David, dum iniuriam suam cognovit, ad Deum contrito corde recurrit. Sic Petrus, dum negationem cognovit à Christo prædictam, exiens foras flevit amare. Sic mulier illa peccatrix, dum cognovit mala quæ fecit, lacrymis cupit rigare pedes Domini recumbentis. Sic Saulus, dum cognovit Christum esse quem persequebatur, exclamavit his verbis: *Domine, quid me vis facere?* Sic Prodigus Evangelii, dum cognovit quantis ma-

Iis circumdabatur, moerore pene confectus, ad patrem suum revertit. Sic denique alii plures, seu potius omnes qui post peccatum resipuerat, ac iterum non sunt prolapsi, à sclerum cognitione ad detestationem, à detestatione ad gratiam, à gratia ad perseverantiam, à perseverantia tandem ad gloriam pervenerunt. Unde hic maxime locum habet illud medicorum axioma: *Cognitio morbi est inventio remediū; quod in ipsis morbi vera detestatione consistit: sique tam facile foret in corporum morbis, cito Nosocoma clauderentur.*

12 Quartum denique medium est beneficiorum Dei meditatio; in quo sane inveniuntur abyssus multa, nemus si considererentur ea quae generalia sunt, sed etiam que sunt singulis propria; quibus si addantur bona aeterna, qua Deus parata habet diligentibus se, & aliunde supplicia sempiterna impiis reservata; nemo rationis compos, serio ista recogitans in corde suo, ad Dominum non convertetur. Haec, & alia plura passim obvia sunt in libris asceticis bene multis; sicut non tam libri legentibus, quam legentes tot libris desunt. Præter Granatensem, Bonam, aliquoquinnumeros, nunc duos referre sufficiet, quorum quilibet, eo præstantior, quo volumine minor, & unctione plenior. Primus inscribitur *epitome contritionis*, hispano idiomate Barcinone editus anno 1768. Alter de promtu ex vita interiori Venerabilis ¹ foxii eadem lingua, & loco nuper impressus, cuius titulus latine vertitur: *Gemitus cordis*. Qui omnes ad conterendum cor lapideum, & ad firmandum cor sincerum, aut contritum, videntur aptissimi.

13 Advertere tamen oportet cum piissimo Contensonno (a), formulas actuum contritionis, libros mysticos, aliaque hujus generis scripta, etsi pia, utilia, & lectu digna, contritionem non gignere, „nisi re vera

„in

(a) Vid. Contenson lib. 11. part. 3. dissert. unica c. 2. spec. 1. in reflexione prope finem.

„in voluntate verum insit pondus, quo re ipsa in Deum mens casta rapiatur, quo Christo inservire, ei morem gerere, ejus voluntatibus obsequi toto corde studiat; nisi divina gloria augmentatione moveatur, ejus gaudis gaudeat, ejus injurias tabescat, nihilque adeo vereatur, ac ne qua in re ei dispiceat, cuius amore tenetur; nisi à rebus caducis, & mortalibus abstractus pœnitens omnia arbitretur tanquam stercore, ut Christum lucrifaciat; nisi peccatum mortale instar mortis, & supra mortem pertimescat, peccandique occasionses plusquam loca pestifera fugiat; nisi ita comparatus sit, ut malit bona, res, parentes, & amicos conculcare, quam à Christi amabili servitute, te, & ab arctis Evangelii semitis discedere (a).“ Quare apposite dicitur Jacobi 1. vers. 22. & sequent. *Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipos. Quid si quis auditor est verbi, & non factor: hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis sua in speculo: consideravit enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.* At de contritione satis, licet numquam satis de contritione videri pœnitentibus debeat (b).

14 Contritionem sequitur confessio, secunda pars pœnitentiae, de qua late, quantum materia, & instituti ratio postulat, disserit Catechismus à §. 36. usque ad 61. quorum duos priores nunc breviter elucidabimus; antea vero præmittendum censeo, plures fuisse hereticos, qui adversus Sacramentalem confessionem errarunt, ut Montanistæ, Novatiani, Audiani, Massiliani, Jacobitæ Armeni, Albigenses, Flagellantes, Wiclefites, Waldenses, & alii, quos imitati sunt recentiores, Luterani scilicet, & Calvinistæ, qui contra confessioinem adeo debacchati sunt, ut non fanatici, nec phren-

ne-

(a) Vid. etiam Eusebius Amort tom. 3. Theolog. Ecclæstia disput. 3. q. 16. pag. 149. (b) Vid. Div. Thon. in Supplement. quæst. 3. art. 2.

netici homines, sed furia infernales apparent. Luthe-
rus eam vocat *animarum carnificinam*. Calvinus *rem
pestilentem, & Ecclesiam noxiām*. Similiter Dallaus, & alii.
Sed nihil mirum, (inquit rectissime Catechismus) hu-
mani generis hostem, fidem catholicam funditus ever-
tere cogitantem, per ministros impietatis sue, & satellites,
hanc veluti christiana virtutis arcem totis viribus oppu-
gnare conatum esse, irrito tamen semper conatu, quia
juxta promissionem Domini, portæ inferi nunquam prä-
valebunt adversus Ecclesiam, quæ divinitus illustrata,
quovis tempore docuit confessionem peccatorum esse fi-
delibus maxime utilem, ac necessariam (a).

15 Hanc tum utilitatem, tum necessitatē confessio-
nis, pulcre ostendit Catechismus in littera. Licet enim
per contritionem perfectam justificetur impius; hæc tam-
en valde difficultis est, cum tam vehementer acriam,
& intensam esse oporteat, ut scelerum magnitudini, &
gravitati respondere debeat doloris acerbitas; quare
pauci admodum ad hunc contritionis gradum perven-
niunt: ideoque misericors Dominus faciliori ratione
communi hominum saluti consuluit, dum claves regni
Cœlestis Ecclesiae tradidit. Hinc per confessionem pœ-
nitentis, & absolutionem Sacerdotis, applicantur me-
rita Christi, quibus suppletur, aut perficitur remissus
ille dolor, & peccator de atrito, fit contritus; quem
admodum parva scintilla, quæ sola nequit ignem ac-
cendere, medio sulphure, aut pulvere tormentario,
vel alia materia facile inflammabili, excitatur, auger-
tur, & ad statum perducitur, qui possit homini deser-
vire (b). Hoc exemplo, ni fallor, aliquatenus expli-
catur Dei amor initialis requisitus ad pœnitentiæ Sa-
cramentum, de quo fortasse fusius alibi.

16 Nunc ad utilitates confessionis redeamus. Per
ip-

(a) Vid. Selvag. lib. 3. cap. 12. §. 9. à num. 42. ad finem capit. (b) Vid.
Benedict. XIV. lib. 7. de Synod. cap. 13. num. 5.

ipsum itaque comprimitur humana superbia, quæ radix
est omnis peccati. Cum enim peccator debeat in se re-
verti, ingredi cor suum, & fodere usque ad imum, ut
perfectam possit confessario notitiam dare status animæ:
cogitur miseriam, fragilitatem, ignorantiam, aliasque
naturæ corruptæ infirmitates agnoscere, & contra se
testimonium perhibere. Sicque humana elationis super-
bia frangitur: unde in sacramentali confessione ex una
parte bonitas Dei, ex altera justitia ejus refulget. Nam
in omni peccato superbia invenitur, quam humilitate
expiari necesse est, flexis coram Sacerdote genibus con-
fitendo, monita, reprehensionem, satisfaciendi onus ab eo
recipiendo. Quod quidem sit sine exceptione persona,
quia licet Princeps accedat diademate coronatus, licet
Rex sceptro ornatus, licet Imperator orbis aureum ge-
rens globum, licet Episcopus mitra, Cardinalis pilo,
& Summus ipse Pontifex sacra thara insignitusappa-
reat; hec omnia debet quisque substernere Sacerdotis
pedibus, reum se, ac inferiorem agnoscere, & absolu-
tionem delictorum humiliter postulare, ut hæc humili-
lis, ac verecunda submissio efficaciam habeat ad libe-
randum hominem cuiuslibet gradus & dignitatis ab illa
confusione, quam alias deberet subire in conspectu
aterni iudicis, & totius orbis (a).

17 Nec solum utilis est confessio ad fructus spiri-
tuales ex illa provenientes, scilicet remissionem pecca-
ti, reconciliationem Dei, infusionem gratiæ, & vir-
tutum, commutationem poenæ aeterna in temporalem, &
quandoque totius poenæ condonationem; sed etiam ad
fructus alios in Rempublicam redundantes, & commu-
ni omnium bono deservientes, quos nemo, nisi coecus,
non videt. Per illam enim multiplicata mala impediun-
tur in pernicie publicam erumpentia, & alias incur-
bi-

(a) Vid. Marchantius in horto Pastorum, tract. 5. Candelabri mystici lect.
6. proposit. 2. pag. mihi 475.

bilia; restituntur injusta, deponuntur odia, conciliantur animi, evitantur cædes, propulsantur rebelliones, dirimuntur proditiones, obedientia Regibus redditur, & Magistratibus tam Ecclesiasticis, quam Civilibus, eliminatur e cordibus pertinacia, oppresio, pondus intollerabile; & ut brevius dicam, homo per confessionem Deo, Reipublicæ, ac sibi utiliter vivit. Testes sint populi omnes, ubi Missi servidi, aliique Apostolici viri concionibus, & confessionibus audiendis incubuere; quare rectissime asserit Catechismus: quidquid hoc tempore sanctitatis, pietatis, & Religionis in Ecclesia, summo Dei beneficio conservatum est, id magna ex parte confessioni tribuendum esse.

18 Dicit autem aliquis, in populo Christiano multa videri crimina, quin per confessionem tollantur: fictitiæ igitur sunt ejus utilitates. Sed perperam talis sequela colligitur. Homines etenim in quavis religione, vel secta vivant, non desinunt esse homines ad malum proclives ab adolescentia sua; sicut, attenta humana fragilitate, necesse est dari scandala; cum hac tamen differentia, quod in Ecclesia Catholica, si culpa, vel desidia impiorum, per Sacramentum poenitentiae prorsus non extinguantur, saltem plurimum coercentur; semperque paratum extat remedium: unde huc aptari potest illud Jerem. 8. v.22.: *Numquid resina non est in Galada? aut medicus non est ibi?* In aliis vero Ecclesiis malignantiam, reformatorum præsertim, longe alter se res habet, cum sine hoc emeticu[m] saluberrimo, confessione inquam, totum corpus politicum pessimis vitiorum humoribus corrumpat, & animæ bibentium velut aquam iniquitatem, miserrime pereant. Ibi quippe omnia tam privata, quam publica, tam sacra, quam profana, post sublatam confessionem, in confusionem veniunt, & constituitur Babylonia in qua regnat impietas, & impunitas, transgressionis nutrix, fons scelerum, incuria soboles, impenitentia mater, nœverca pietatis.

Cer-

19 Certe abrogata confessionis damnum Lutheranos quandoque vidisse, testis est oculatus celebris Dominicus Sotus Carolo V. à sacris confessionibus, qui in 4. dist. 18. quest. 1. art. 1. sic ait: „*Verecundia confitentia vchementissime homines à perversis moribus arcet, id quod m[od]o teste, Germani ipsi dum publice inter eos agebant, fatebantur. Quia de re ex inclita Norimbergia civitate, missa est ad Cesarem legatio, per quam cives id petebant, ut Cæsar imperatorio jure confessionem a ricularem induceret. Dicebant enim se usu, & more intellexisse, Rempublicam suam, postquam confessio cessaverat, virtutis contra justitiam, & alias virtutes scaturire, que illi ante fuerant incognita. Riserum autem ea legatio movit. Nam cum fateri omnino renuerent per absolutionem Sacerdotis culpas remitti, & divino jure teneri homines ad confessionem; quomodo plebs induci posset Cæsarea lege, occulta scele[r]a secreto confiteri?*“ Hæc sapientissimus auctor, qui bus secundam orationis partem concludimus.

20 Ad tertium itaque deveniamus, ubi hæc thesis est propugnanda: *Dolor ad Sacramentum poenitentie requisitus includere debet aliquem saltem Dei amorem, non concupiscentiae tantum, sed caritatis initialis, vel simplicis benevolentie.* Fatoe equidem facilius esse peccatoribus divinæ gratiæ cooperantibus, dolorem assequi ad poenitentiam necessarium, quam Theologis assignare, qualis, & quantus esse oporteat ipse dolor. Adeo enim implexa est ista questione, & tam divisos habet autores, ut non tam opposita sint antipodium capita, quam quorundam asserta, in quibus tuendis ita quandam exarcent nonnulli, ut adversarios gravissimis censuris proscindenter; quod tandem Summus Pontifex Alexander VII. prudentissime interdixit decreto edito die 5. Maii anno 1667. Libere igitur adhuc manent opiniones, quæ ad quatuor præcipias reduci possunt. Prima tenet ad recipiendum poenitentia Sacramentum sufficere attritio. Tom. II.

Hh

nem

nem formidolosam , seu ex metu gehennæ conceptam: ita Gonetus , Frassen , Gotti , & alii apud Castellum in 4. dist. 16. q. 3. Secunda docet attritionem conjungendam esse cum aliquo Dei amore , sed spei , vel concupiscentiæ , quatenus scilicet Deus diligitur ut bonus nobis: ita Tournely , Boucat , Perrimezzi , Charnes , & alii. Quæ sententia parum , aut nihil distat à prima.

21 Tertia necessario exigit aliquem gradum caritatis initialis , qua peccator incipiat Deum diligere tanquam omnisi justitiae fontem , seu quatenus in se bonus est , & dignus qui super omnia diligatur. Quæ sententia varie à variis explicatur ; siveque in tot alias dividi potest , quot sunt modi eam intelligendi. Quarta demum propugnat amorem illum non fore caritatis , (quia quamvis minimus , solus sufficit ad justificationem etiam extra Sacramentum , cum sit amicitia Deum inter , & hominem , quæ sane peccatum excludit) ; sed simplicis benevolentiae tantum. Quam sententiam amplectitur doctissimus Billuart , & fortasse parum differt à tertia , quæ videtur conformior Catechismo. Ad cuius probationem plures consuli possunt auctores , ut Contensonius tom. 4. lib. 11. part. 3. dissert. unica cap. 2. speculat. 1. pag. mihi 320. Natalis Alexander de poenit. lib. 2. cap. 4. art. 3. prop. 7. Juenin tom. 3. dissert. 6. q. 4. cap. 4. art. 2. §. 3. pag. 126. Serry tom. 5. disput. 3. prælect. 5. & seq. à pag. 172. Ledruini tom. 2. lib. 6. q. 4. cap. 4. art. 1. & seq. à pag. 71. usque ad 114. Guerero in Theolog. Morali Divi August. tom. 1. tract. 7. disp. 4. §. 6. pag. 491. n. 57. & seq. Amort tom. 3. Theolog. Eclect. disput. 3. q. 3. pag. 77. Concina tom. 9. lib. 1. dissert. 2. cap. 7. Berti t. 4. lib. 34. cap. 5. & 6. Billuart tom. 3. dissert. 4. de poenit. art. 7. §. 3. ubi probat amorem illum esse benevolentia , non vero caritatis ; atque Colletus in continuatione Tournelii tom. 6. part. 2. cap. 4. art. 3. sect. 2. punct. 5. à pag. 284. usque ad 319. ubi præcipuas sententias doce discutit , sed maxime tertiam pag. 289. à num. 593.

PRÆ-

PRÆLECTIO XVIII.

De Sacramento Unctionis,

ad expositionem cap. 6. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini,
à §. 1. ad 5.

1 Qicumque mirabilem Domini providentiam serio meditetur , ancesps , dubiusque hæredit , an in naturali ordine rerum , an in supernaturali gratiæ magis eluceat. Certe quidem Deus ubique dispositus omnia suavitè; maxime tamen dum Sacraenta instituit. In primis enim dedit nobis potestatem filios ejus fieri per baptismum , vires per confirmationem , alimentum per Eucharistiam , veniam per pœnitentiam , solatum per unctionem extreamam. Sciens quippe amantissimus Pater quantis premantur angustiis ejus filii , dum morti proximi , cum lethali morbo , cum scelerum recordatione , cum horrore judicii , cum gehennæ , metu , cum dæmonum larvis luctantur (a) ; ne animo cadant , sed spe divine misericordia erigantur , Sacramentum reliquit unctionis extrema. De quo in præsenti tractabimus , ad expositionem cap. 6. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 1. ad quintum.

2 Ad clariorem autem orationis ordinem , sic eam disponere placuit , ut littere synopsis prius exhibeatur ; textus expositiō inde sequatur ; conclusio demum ex textu desumpta probetur , ac propugnetur. Utinam totum prospero exitu. Primum igitur exordiam , dicenscendo sic incipere litteram textus §. 1. Cum sancta scri-

H 2

ptu-

(a) Vid. Clericus tom. 1. decisione 74. de Sacramento Unctionis n. 24.

pturarum oracula, &c. Ita vero finire §. 5. : *Hoc de materia satis sint.* Catechismus de Sacramento unctionis acturus, illud apposite præmittit Ecclesiastici monitum, quo edocemur memorari novissima, ut peccata vite mus; unde Parochi etiam admonentur sepe debere mortis memoriam fidelibus inculcare, maxime dum explicatur hoc Sacramentum, quod cum morti proximis administretur, mortem secum afferat considerandam; ad cuius levandos angores, & ut expeditiorem haberemus ad Coelum viam, Christus Dominus extremam unctionem instituit. Deinde hujus Sacramenti nomen exponit, ac veram probat rationem Sacramenti habere. Postea docet, plures unctiones, quaæ adhibentur infirmis non plura esse sacramenta, sed unum; ejusque doctrina instruendos esse fideles. Tandem, oleum ab Episcopo consecratum assignat pro materia unctionis extremæ. Hæc est brevis descriptio litteræ textus.

3 Transeamus ergo ad fusiorem ejus discussionem, quod paulo ante promissimus. In primis itaque optime pro more adducitur à Catechismo versus ultimus capituli 7. Ecclesiastici sic dicens: *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in eternum non peccabis.* Quibus verbis afflatim intelligitur Ecclesia Pastores debere jugiterhortari populum, ut imminentem sibi mortem assidue meditetur. Mors enim est primum novissimum, quod alia subsequuntur, & ex quo pender vel summa felicitas, vel eterna damnatio; ideoque crebro animadvertisca est, ne umquam oblivione deleatur. Nam unum ex quatuor documentis, quaæ ad bene memorandum indicat Divus Thomas 2. 2. quæst. 49. art. 1. ad 2. est rem frequenter meditari (*a*). Mortis memoriam nos passim docent sacra litteræ, Ecclesia Patres, cordatores Philosophi, ac experientia ipsa. Non solum enim est fidem certum neminem esse qui semper

vi-

(*a*) Vid. Roselli tom. 4. Philosophia. quest. 26. art. 1. pag. 168. in nota 2.

vivat, & statutum esse hominibus semel mori; sed etiam quotidie idipsum oculis videmus, auribus audimus, manibus contrectamus, nihilque occurrit quod mortem non designet evidenter summa (*a*). Quod quidem Deus optimus Maximus recte disposuit, ut alia novissima facilius crederemus. Ne videar hic concionem habere de morte, sed Theologicam orationem de extrema unctione, hec delibasse sufficiat, latiori Parochis explicacione relicta; quoniam refractio memoriae mortis opportune afferatur dum extrema unctione explanatur, cum hoc quo loquimur Sacramentum solis detur moribundis, ut minus perturbentur fricti ejus virtute (*b*).

4 Quare immortales Deo gratas agre debemus, qui sicut Sacramento baptismi nobis aperuit januam Regni Celorum, ita etiam Sacramento unctionis viam pandit, & munit, ut ad illud facilius perveniamus. Hoc autem Sacramentum dicitur *extrema unctione*, inquit Catechismus, quia postrema est sacramentum omnium unctionum, quas Christus Ecclesia commendavit. Nam quadruplici unctione sacra inunguisolent fideles. Prima: dum baptizantur. Secunda: dum confirmationem suscipiunt. Tertia: dum ad ordinem Presbyteratus ascendunt. Quartæ denique: dum ad extrema redacti hoc Sacramentum accipiunt. Quod propterea à majoribus nostris dictum est etiam *Sacramentum unctionis infirmorum*, & *Sacramentum exequiuntum*. Et licet nunc temporis ultimo loco recipiatur, non tamen ultimo loco ponitur à Catechismo, & à Theologis, sed ante Ordinem, & Matrimonium, quia, ut ait Div. Bonaventura in 4. distinct. 23. dub.

(*a*) Vid. Hippolytus Falconius Clericus Regularis in opere præstantissimo inscripto: *Narscius a fonte*. Italice prius edito Palermi anno 1668, atque dicato Summo Pontifici Clementi IX. Quid fuit postea latine versum, & dignum profecto est ut in omnes linguis vertatur; tanta enim elegancia, eruditio, ac unctione abundat, ut nullum fortasse sit, ubi hoc argumentum, adeo inculcatum, melius comprobetur (*b*) Vid. Drexelius in Prodomo aeternitatis mortis nuntio tom. I. pag. 33.

dub. r. prius agitur de Sacramentis, quæ ab omnibus fidelibus accipiuntur, quam de illis, quæ solum aliquibus administrantur, ut sunt Ordo, & Matrimonium. Nec extrema unctione semper administrata est post omnia alia Sacra menta, sed olim dabatur infirmis ante Viaticum, ut variis constat historiis. Sic in vita Sancti Guilielmi Episcopi Bituricensis refert Surius; in vita Sancti Maelachia refert Div. Bernardus; in vita Sancti Ambrosii refert Paulinus; in vita denique Sancti Joannis Chrysostomi refert Metaphrastes. Quod fuse Launojus, Grancolasius, Martenius, & alii probant (a).

Sed prosequamur litteram Catechismi, qui §. 3. docet extrema unctionem esse vere, & proprie novæ legis Sacramentum. Quidquid dicant Lutherus, Calvinus, aliique Novatores. Id aperte colligitur ex Divo Jacobo in textu citato, qui cap. 5. vers. 14. ait: *Infirmitur quis in nobis? inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum olio in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit remittentur ei.* Quibus verbis omnia ad rationem Sacramenti requisita traduntur. Nempe sensibile signum, & sanctificatio animæ. Nec valet multiplex haereticorum responsio, dicentium vel epistolam illam non esse Canonicanam, vel nomine Presbyterorum intelligi senes etiam laicos, vel ibi tantum agi de gratia curationum, vel alias mille nugas, quibus nodum in scirpo quarunt. Quorum errores variis anathematis damnavit Synodus Tridentina sess. 14. & aliibi. Ac merito quidem, quoniam, ut recte asserit Catechismus, eamdem de extrema unctione fidem habuit semper Ecclesia. Quod ex multis Patrum scriptis, ex definitionibus Conciliorum, ex Pontificum decretis, ex Theologorum consensu, ex historiæ monumentis, ex omnium fidelium usu apertissime constat. Qui uberiorio-

(a) Vid. Benedict. XIV. lib. 7. de Synodo cap. 23.

riorem hujus veritatis notitiam cupit adeat Joannem Launoyum, Ledruinum, Selvagium, Bertum, aliosque immensam eruditioñis segetem afferentes; nobis enim non vacat in hac angustia temporis omnia morose tractare.

6 Hujus Sacramenti auctor est Christus Dominus, sive non illud instituerunt Apostoli, ut visum est Magistro Sententiarum, & aliis; quia juxta Divum Thomam 3. part. quæst. 64. art. 3. instituere sacramenta pertinet ad potestatem excellentiæ, quam solus Christus habuit: solus ergo Christus hoc Sacramentum instituit, ut clare innuit Tridentinum sess. 7. can. 1. & ejus Catechismus hic §. 3. & infra fusius §. 8. dicens Div. Jacobum legem Sacramenti unctionis promulgasse, non vero ipsum instituisse Sacramentum. Quod ex ipsa Synodo Tridentina deponit sess. 14. cap. 1. dicente: *Instituta est autem sacra hæc unctione infirmorum, tamquam vere, & proprie Sacramentum novi testamenti à Christo Domino nostro, apud Marcum quidem insinuatum, per Jacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem commendatum, ac promulgatum.* Merito igitur ait Catechismus §. 4. à Pastoribus docendos esse fideles extrema unctionem verum dici Sacramentum, & unum tantum, licet pluribus unctionibus veluti materia, & pluribus verbis veluti forma administretur. Quod recte probatur exemplo domus, quæ una tantum dicitur, quamvis pluribus habitaculis, alisque requisitis constituantur.

7 Plures unctiones adhibendas ait Catechismus in hujus Sacramenti administratione; idque constat antiquissimo Ecclesiæ usu, quo unguntur infirmorum ocu-li, aures, nares, os, manus, pedes, ac etiam renes. Licet hæc ultima pars pudoris causa presertim in feminis omittatur, ut advertunt Ritualia, Romanum, illud Cardinalis Sanctorum, ac nostrum Majoricense. Harum unctionis rationem assert Div. Thomas in Supplement. quæst. 32. art. 6. in corp. quia nempe principia peccandi in nobis eadem sunt ac principia agendi: hæc autem pro-

proveniunt ex quinque sensibus: ut alia missa faciam apud ipsum videnda loco citato, & 4. contra Gent. cap. 37. & lib. 4. ad Anibaldum dist. 23. q. 2. art. 2. ad 2. Similia tenet Div. Bonavent. in 4. dist. 23. art. 2. q. 3. Eugenius IV. in Instruct. Armenorum & Catechismus infra clarius explicat §. 10. Magna tamen hic oritur difficultas, an omnes illæ unctiones sint necessariae necessitate Sacramenti. Certum est eas esse necessarias necessitate præcepti, prater unctionem renum, ac pedum, ut fatentur omnes, teste Doctissimo Pontifice Benedicto XIV. lib. 8. de Synodo Dioecesana cap. 3; nam unctionem renum omitti jubent Ritualia plura, præsertim supra citata. Alias autem unctiones, oculorum scilicet, aurium, narium, oris, & manuum esse simpliciter necessarias, existimarunt plures Theologi antiquiores, Div. Bonaventura, Ricardus, Paludanus, Sotus, & alii, quibus postea subscripterunt Bellarminus, Valentia, Gonetus, & præcipue moralista, ut advertit Illustrator Cuniliati.

8. Oppositum tamen sentiunt plures alii eruditissimi viri, dicentes validum esse hoc Sacramentum unica unctione cum forma universalis omnes sensus complectente. Ita Sylvius, Estius, Natalis Alexander, Ledrinius, Gotti, Juueni, Tournely, Vanroy, Piette, Beretti, & plerique recentiores. Hancque opinionem videatur innuere Catechismus in præsenti paragrapfo dicens hoc Sacramentum esse unum, non partium continuatione, quæ dividit non possunt, sed perfectione. Ex quibus verbis, & aliis, quæ sequuntur, evidenter, ni fallimur, patet mentem Catechismi esse, plures illas unctiones solum tanquam partes integrales considerari, sicutque non omittendas nisi necessitas cogat, non vero tanquam partes essentiales. Quapropter Angelicus Præceptor supra laudat eas vocat *quasi de necessitate Sacramenti*. Quæ particula *quasi* hic minuit necessitatem, ita ut non sic eas putaverit necessarias sicut animam, & cor-

corpus respectu hominis; sed sicut brachium, manus, aut pedes. Exemplum etiam domus à Catechismo adductum idem affatim manifestat; ad hoc enim apponitur, ut intelligamus, quemadmodum domus una est ex pluribus partibus integralibus constans, quia eadem esse desinat, uno aut altero sublato cubiculo, ita unum esse hoc Sacramentum multis unctionibus administratum, etiamque subsistere, licet aliqua omittatur.

9. Fatendum tamen cum eruditissimo Papa Benedicto XIV. nullam super hoc à Sede Apostolica prodiisse decisionem; cumque hic agatur de valore Sacramenti, attendi debet propositio prima damnata ab Innocentio XI. Unde numquam, nisi in casu necessitatis, omittendas sunt unctiones quinque sensuum, ne Sacramentum istud pericolo exponatur. Quare Octavius Fragipanius in Provinciis Germanie, & Belgij Nuntius Apostolicus, in Directorio Ecclesiastica disciplina, ista præscripsit: „Etsi ordinarie inungenda sunt singula, singulorum sensuum loca, nec umquam, nisi gravissima necessitas cogat, alter faciendum sit; constabit, tamen sacrae Unctionis Sacramentum, & in inungendo contagioso morbo, aut peste laborante, ad evitan- dum contagionis periculum sufficiet si inungatur sensus organum ad unctionem magis expositum, & de- tectum, dicendo: *Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulget tibi Deus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, & tactum.* Advertendum est quoque ad proxim, Sacerdotum manus ungendas esse exterius, ut præter Rituale Romanum advertit alia plura; idque jam olim observabatur, ut liquet ex vetustissimo codice Sancti Remigii. Ungenda sunt etiam loca in quibus vigore solent sensus, licet infirmus eis caruerit, ut in cæcis ocu- li, in surdis aures, in mutis os, &c. (a).

Tom. II.

II

Nunc

(a) Vid. Clericatus decisione 67. de Sacramento unctionis num. 9.

10 Nunc inquirendum venit quænam sit materia Sacramenti unctionis. Duplex autem materia distinguitur sollet in Sacramentis; remota una, proxima altera; sed ex prima facile colligi potest secunda. Cumque sensum unctiones sint materia proxima hujus Sacramenti; remota est oleum ab Episcopo consecratum, quo sensus unguntur. Sic docet Catechismus hic §. 5. & Catholici omnes. In primis requiri oleum, clarissime patet ex productis Jacobi verbis: *Ungentes eum oleo, &c.* ex Florentino in Instructione Armenorum, ex Tridentino sess. 14. cap. 1. ex Innocentio I. & ex aliis antiquioribus. Accedit etiam congruentia. Cum enim Sacra menta sint signa, habeatque illorum materia cum spiritu alii effectu similitudinem quamdam; oleum, quo juxta Sanctum Bernardum in vita mystica cap. 43, est symbolum nominis Christi, quo oleo uncti infirmi sanantur, apte admodum constitutum est materia illius Sacramenti, cuius efficacia sanitatem animi, corporisque producit. In oleo quoque significari fomentum spei, & cordis allevamentum, advertit Div. Thomas quast. 29. Supplementorum art. 4. & Catechismus in textu dicens: Aptissime haec materia illud significat, quod vi Sacramenti interius in anima efficitur. Quod accurate explicat propositis olei proprietatibus, quas tum citato in loco, tum in 1. Cantorum vers. 2. tradiderat Divus Bernardus. Oleum enim, quod (ut verbis utar Doctoris Melliflui) *forvet ignem, nutrit carnem, lenit dolores, lux, cibus, medicina est, mentis hilaritatem, cordis firmitudinem, animæ, & corporis sanationem haud obscure monstrat.*

11 Rupertus etiam super Genesim, in columba, qua ad vesperam attulit ad Arcam ramum olive, *virulentibus foliis*, ut legitur Genesis 8. vers. 11. prasignatam ait gratiam Spiritus Sancti, justos circa finem vitæ ad coelestis Ecclesiæ pacem invitantis. Pacem, ac requiem illo olea ramusculo figurata scripsit quoque

Ma-

Marius Victor lib. 2. in Genesim, ubi remissam columbam portasse inquit: *Paciferæ frugis parvum libamen olive.* Sicque oleum infirmorum debet esse olivarum; quoniam istud re vera est quod proprie olei nomine intelligitur: unde oleum ab olea derivatur. Idem evincitur ex communi Ecclesiæ consuetudine, quæ ægros inungens nunquam aliud oleum adhibuit. Expressæ etiam Eugenius IV. in Instructione Armenorum oleum olive commemorat. Episcopus item feria 5. Majoris Hebdomada benedicens oleum infirmorum, in oratione: *Emitte quesumus, illud appellat pinguedinem olive de viridi ligno productum.* Non debet autem infirmorum oleo balsamum, aut liquor alijs admisceri, sive quia ex eundem sat est quod in simplici oleo designatur, ut ex eodem articulo 4. docet Angelicus Doctor, sive potius quia nec Latinorum Pontificia, nec Euchologia Græcorum, nec scripta aliqua veterum, ubi agunt de hoc infirmorum oleo, mixtionem ullam commemorant.

12 Debet insuper oleum olivarum esse ab Episcopo consecratum. Nec audiendus est loquacissimus Calvinus lib. 4. Institut. cap. 19. dicens: „Jacobus dum „simpliciter inungi infirmos jubet, non aliam unctionem mihi significat, quam vulgaris olei: nec aliud „habetur in Marci narratione. Isti oleum non dignantur, nisi ab Episcopo consecratum, hoc est, multo „halitum calefactum, multo murmure incantatum, „& novies flexu salutatum.“ Hæreticus iste semper loquela sua manifestum se facit, quippe inter suos misericordie garriens, vel stulte ignorat, vel malitiose mentitur, ut apposite ait Illustrissimus Canis lib. 4. de locis cap. 4. circa medium. Quod infinitis exemplis facile probari posset; sufficiat istud in quo versamus de benedictione olei infirmorum. Cum lippis, & tensoribus notum sit, ei non adhiberi halitum Sacerdotum, neque salutationes, quæ solum sunt chrismati consecrato, & oleo Catechumenorum; atque has ter ab Episcopo, ac ter

à duodecim Sacerdotibus repeti, non autem novies. Unde clare videtur vel Calvinum summa Ecclesia rituum ignorantia laborasse, vel contra stimulum calcitrasse, eique optime quadrare illa verba Ecclesiastes 10. v. 3. *In via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos aestimat.* Ejus mendaciis, pro benedictione olei ab ipso sacrilege, turpiterque rejecta, opponimus primo ipsum Jacobi textum: *Ungentes eum oleo in nomine Domini. Ubi hæc verba: In nomine Domini, tam possunt referri ad actionem ungantis Presbyteri, quam ad oleum ipsum in nomine Domini consecratum.*

13 His accidunt Innocentius I. Florentinus, ac Tridentinum locis supra citatis. Cujus benedictionis mentionem quoque faciunt antiquissima Latinarum Ecclesiarum Pontificalia; Anglicana, qua annorum mille superant vetustatem; Lirinense, supra annos septingentos; Remense, ac Senonense, sexcentorum saltem annorum; liber Sacramentorum Gregorii, Hugonis Menardi notis illustratum num. 1092. Et Euchologium Græcorum editum à Goario, in quo habetur pag. 408. *Officium sancti olei.* Benedictionem hujus olei Ambrosianam laudat ex vetustissimo codice Atrebateni, altera parte apologetici Guilielmus Lindanus. De benedictione, quam in Cœna Domini perficiebat Sanctus Udalricus Episcopus Augustanus agunt Berno Abbas Augiensis, & Gerardus Presbyter in vita ejus apud Mabillonum saeculo V. Benedictione pag. 444. Quid insuper designant, nisi benedictionem istam, Græci, Latinique Scriptores dum ajunt ungendos argos *santo oleo, oleo exorcizato, oleo per Episcopum confecto, oleo Pontificali benedictione consecrato?* Quæ vocabula passim occurrunt in Græcorum Acoluthia, in Mystagogia 2. Cyrilli, in epistola Innocentii ad Episcopum Eugubinum, in Bedæ commentariis, atque in aliis monumentis. Sileat ergo Calvinus, ejusque gregales, suisque contenti sint novitatibus, nec suam maledicendi libidinem, ac stultitiam prodant, reji-

ciendo unctionis Sacramentum, ac scuriliter irridendo benedictionem olei. Hactenus exiguae nostras vires impendimus in exponenda littera Catechismi, quod secundo loco facturos pollicebamus.

14 Nunc quod superest excquamur, hujus thesis probatione: *Nedum tutor, sed etiam probabilior est opinio tenens consecrationem olei esse simpliciter necessariam ad valorem Sacramenti unctionis.* Quamvis omnes Catholici fateantur benedictionem olei ad Sacramentum unctionis requiri; dissentunt tamen circa ipsius necessitatem. Quidam enim volunt solum esse ex præcepto Ecclesia; Ita Juenin, Natalis Alexander, Ledruin, Habert, & recentiores Theologi Universitatis Parisiensis. Alii vero antiquiores, olei benedictionem simpliciter necessariam docent, ut Div. Bonaventura in 4. dist. 23. art. 1. quæst. 3. Div. Thomas ibidem, ac in Supplementis quæst. 29. art. 5. Sotus, Bellarminus, Sylvius, Estius, & ex recentibus Clericatus, Gotti, Tourneley, Concina, Berti, & alii, quibus ultimus adhæremus. Et quidem hanc esse tutiorem opinionem, nemo puto ibit inficias; nam oleo consecrato certum est apud omnes fieri Sacramentum, oleo vero non consecrato negatur à pluribus effici unctionem Sacramentalem. Esse vero probabiliorum ita evincitur: in primis probabilitate externa tot, tantorumque Auctorum antiquitate, atque doctrina celebriorum. Deinde quis Div. Thomas locis supra citatis idem prorsus, eademque ratione docet de oleo infirmorum; ac docuerat 3. p. q. 72. art. 3. de christiane confirmationis, cui oleum sanctum infirmorum adjungit; atqui Angelicus Doctor loquitur de necessitate Sacramenti, ut patet ex articuli titulo ubi quærit: utrum sit de necessitate Sacramenti quod christia fuerit prius per Episcopum consecratum: igitur eadem necessitate requiritur olei benedictio.

15 Præterea: Patres, & Concilia dum materiam hujus Sacramenti designant, expresse mentionem faciunt

cunt olei ab Episcopo consecrati. Neque obstat quod aliqui reponant, Concilia, Patresque materiæ essentiali etiam ritum benedictionis adjungere. Cur enim hunc ritum non addunt ubi aliorum Sacramentorum, ac præsertim baptismi materiam tradunt? Hinc vero non sequitur, ut Sylvius, Estius, Suarez, aliquis contendunt, non fore Sacramento materiam aptam oleum à Presbytero, auctoritate Apostolica consecratum: nam alia de consecratione, alia de ministro consecrationis est ratio; nec excedit Romani Pontificis auctoritatem complura Episcoporum munera simplici Presbytero demandare, ut Pontificalem benedictionem impendere, caque omnia perficiere, quæ peculiarem non postulant characterem: at variare Sacramentorum materiam, id vero superat etiam Pontificis potestatem. Dici etiam potest sensu aliquo consecratum ab Episcopo, quod illius mandato à Presbytero consecratur: unde Gonetus disputat. r. numi. 24. ait esse quidem *essentiale* huic Sacramento quod oleum sit benedictum ab Episcopo, sed sufficere ut si ab illo benedictum mediate, id est, per Sacerdotem ex ipsius commissione. Ex dictis sequitur quod in V. Synodo Mediolanensi anno 1579 statuitur hisce verbis: „Parochus si per errorem aliud oleum, „quæ quo infirmorum est, ad ægrotum ungendum „adhibuerit, etiamsi chrismatis, aut Catechumenorum „sit, ut erratum emendet, olei sacri, quod proprium „infirorum est, eadem adhibeat, & tunc Sacramen- „ti formam iteret.“ Videatur tom. 15. Conciliorum pag. 590. & Cl. Berti tom. 4. lib. 35. cap. 4. in fine, ex quo uberrimo eruditio fonte plura fatemur hauisse.

PRÆ-

PRÆLECTIO XIX.*De Sacramento Unctionis,*

ad expositionem cap. 6. secundæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 6.
ad nonum.

Mos erat antiquus oleo ungendi athletas ad luctam facilius peragendam; potiori ratione Ecclesia divinitus inspirata oleo sacro ungit infirmos graviter decumbentes, ad ultimum agnem facilius, & felicius obeundum. Ideo enim Christus Dominus hoc Sacramentum instituit, ut fideles extremo morbo laborantes munirent virtute ex alto ad mortem, si expedierit evitandam, & ad gratiam, (quod semper expedit) consequandam. De hoc igitur Sacramento agit Catechismus Concilii Tridentini, cap. 6. secundæ partis, cuius quatuor paragraphs à sexto usque ad nonum hodierno sole dilucidabo. Utinam de extrema unctione dicturus, ea unctione edocear, atque perfundar, de qua loquitur prima Joannes 2. v. 27. Fauxit Deus Pater, &c.

2 Quantum rectus ordo conducat ad res clarius explicandas, nemo est qui non sciatur. Pro clariori ergo discussione presentis capituli Catechismi, sic ista conficitur oratio. Initio littera textus breviter præmitetur; deinde fusius enucleabitur; ultimo conclusio deducetur, probabitur, propugnabitur. Utinam bene!

3 Ut autem à primis ordinar, dico ita incipere literam textus §. 6.: *Forma vero Sacramenti, &c.* Sic autem finire §. 9.: *Postea in insianam, & fuorem incidit.* Primo ex his paragraphis docet rectissime Catechismus, formam Sacramenti unctionis in illa solemni

pre-